

De nakomelingschap van Abraham

Citaat uit dit artikel:

'Paulus onderscheidt "lijfelijke kinderen" en "kinderen van de belofte" (Rom 9,8).
Joden die Christus aanhangen zijn beide tegelijk.'

Uit het hoofdstuk over fundamentele thema's van de Geschriften van het joodse volk en hun opname in het geloof in Christus in *Het joodse volk en zijn heilige Geschriften in de christelijke bijbel*, Pauselijke Bijbelcommissie, 2001.*

9. De Beloften

54. Veel beloften die God in het Oude Testament heeft gedaan, worden in het Nieuwe Testament herlezen in het licht van Jezus Christus. Dat stelt ons voor een aantal delicate en actuele kwesties, waarmee de dialoog tussen joden en christenen gemoeid is; ze betreffen de vraag in hoeverre het geoorloofd is de beloften te interpreteren op een manier die verder gaat dan hun onmiddellijke, oorspronkelijke betekenis. Wie behoort nu precies tot de nakomelingen van Abraham? Is het beloofde land eerst en vooral een geografische plaats? Welk toekomstperspectief heeft de God van de Openbaring voorbestemd voor Israël, het volk dat vanaf het begin was uitverkoren? Hoe staat het met de verwachting van Gods koninkrijk? En met de Messiasverwachting?

a) De nakomelingschap van Abraham

In het Oude Testament

God belooft Abraham ontelbare nakomelingen,²³⁴ die hij zal krijgen dankzij de enige uit Sara geboren zoon, de bevoorrechte erfgenaam.²³⁵ Deze nakomelingschap zal, zoals Abraham zelf, bron zijn van zegen voor alle geslachten (12,3; 22,18). De belofte wordt opnieuw gedaan aan Isaak (26,4.24) en aan Jakob (28,14; 32,13).

De beproeving van de onderdrukking in Egypte belet niet dat de belofte in vervulling gaat. Integendeel, verschillende keren maakt het begin van het boek Exodus er gewag van dat het aantal Hebreeën toeneemt (Ex 1,7.12.20).

Wanneer het volk wordt bevrijd uit de verdrukking, is de belofte reeds in vervulling gegaan: de Israëlieten zijn "talrijk als de sterren aan de hemel", maar God zal hun aantal nog vermeerderen, zoals Hij beloofd heeft (Dt 1,10-11). Het volk vervalt tot afgoderij en wordt met uitroeiing bedreigd. Mozes bemiddelt dan voor het volk bij God; hij doet een beroep op de eed van God aan Abraham, Isaak en Jakob dat Hij hun nakomelingen talrijk zal maken (Ex 32,13). Een ernstige ongehoorzaamheid van het volk in de woestijn (Nu 14,2-4), even ernstig als die welke begaan werd aan de voet van de Sinaï (Ex 32), brengt Mozes ertoe, zoals in Ex 32, te bemiddelen; hij wordt verhoord en redt het volk van de gevolgen van zijn misstap. Toch zal de daar aanwezige generatie het beloofde Land niet binnen mogen gaan, met uitzondering van de stam van Kaleb die trouw is gebleven (Nu 14,20-24). Alle aan hun voorouders gedane beloften zullen gelden voor de nakomende geslachten van Israël, maar op voorwaarde dat ze zonder meer kiezen voor "leven, voor zegen" en niet voor "dood en vloek" (Dt 30,19), zoals helaas later de Israëlieten uit het Noorden hebben gedaan, die "de Heer heeft verworpen" (2K 17,20), en daarna die uit het Zuiden, die Hij de zuiverende beproeving van de Babylonische ballingschap deed ondergaan (Jr 25,11).

De oude belofte kwam spoedig weer tot leven ten gunste van hen die naar hun land waren teruggekeerd.²³⁶ Om de zuiverheid van het nageslacht en van hun overtuigingen en voorschriften te beschermen "verbraken de kinderen van Israël, na de ballingschap, alle banden met de vreemdelingen".²³⁷ Maar later zal het korte boek Jona – wellicht ook, volgens sommigen, het boek Ruth – de bekrompenheid van dit particularisme aan de kaak stellen.

Inderdaad is dat slecht te rijmen met een godsspraak uit het boek Jesaja waar God “aan alle volken” de gastvrijheid aanbiedt van zijn huis (Js 56,3-7).

In het Nieuwe Testament

55. Nooit wordt in het Nieuwe Testament de belofte die aan Abraham was gedaan in twijfel getrokken. Het Magnificat en het Benedictus verwijzen er uitdrukkelijk naar.²³⁸ Jezus wordt voorgesteld als “zoon van Abraham” (Mt 1,1). Dochter of zoon van Abraham (Lc 13,16; 19,9) te zijn is een grote waardigheid. De wijze waarop de belofte verstaan wordt, verschilt echter van die in het jodendom. Reeds Johannes de Doper relateert in zijn prediking het belang van een familieband met Abraham. Het is niet voldoende, noch zelfs noodzakelijk, van hem af te stammen naar het vlees (Mt 3,9; Lc 3,8). Jezus verklaart dat de heidenen “aan tafel zullen gaan met Abraham”, “terwijl de kinderen van het koninkrijk buiten zullen worden geworpen” (Mt 8,11-12; Lc 13,28-29).

Maar vooral Paulus gaat diep op dit onderwerp in. De Galaten leven met de gedachte dat zij door middel van de besnijdenis kunnen gaan behoren tot de familie van de aartsvader en zo aanspraak kunnen maken op het beloofde erfgoed; maar Paulus toont hun aan dat de besnijdenis absoluut niet nodig is, want het geloof in Christus geeft de doorslag. Door het geloof wordt men kind van Abraham (Gal 3,7), want Christus is bij uitstek zijn nakomeling (3,16), en door het geloof wordt men in Christus ingelijfd en dus ook “nageslacht van Abraham, erfgenamen overeenkomstig de belofte” (3,29). Op die manier – en niet door de besnijdenis –

kunnen de heidenen de door Abraham overgedragen zegen deelachtig worden (3,8.14). Een gedurfde typologische interpretatie leidt in Gal 4,22-31 tot dezelfde gevolgtrekkingen.

In zijn brief aan de Romeinen (4,1-25) komt Paulus in minder strijdbare termen op dit onderwerp terug. Hij schildert Abrahams geloof, dat in zijn ogen de bron is van zijn rechtvaardiging en de grondslag van zijn vaderschap, dat zich uitstrekt tot allen die geloven, of ze nu van joodse of van heidense afkomst zijn. God had immers Abraham een belofte gedaan: “U zult de vader worden van een menigte volken” (Gn 17,4); Paulus ziet deze belofte in vervulling gaan doordat veel gelovigen van heidense oorsprong Christus aanhangen (Rom 4,11.17-18). Paulus onderscheidt “lijfelijke kinderen” en “kinderen van de belofte” (Rom 9,8). Joden die Christus aanhangen zijn beide tegelijk. De gelovigen van heidense oorsprong zijn “kinderen van de belofte”, en dat is het belangrijkste.

Op die wijze bevestigt en onderstreept Paulus de universele draagwijdte van de zegen van Abraham, en geeft hij aan dat de werkelijke nakomelingschap van de Aartsvader in de geestelijke orde is gelegen.

De tekst gaat verder over:

- b) Het beloofde Land
 - c) Israëls voortbestaan en uiteindelijk heil
 - d) Het Rijk van God
 - e) De zoon en opvolger van David
-

***Zie 0108 op www.stucom.nl voor het hele document.**

Bron: *Kerkelijke Documentatie* jrg 30, nr 9-10, 20 december 2002. Besteladres: bestel@rkk.nl.

Meer over dit onderwerp in de rubriek Joden - christenen op www.stucom.nl

Dit is document 0249 op www.stucom.nl